

Nr 18.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för försök med täckdikningsmaskiner m. m.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 25 januari 1946, avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 25, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att till Försök med täckdikningsmaskiner m. m. å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 juni 1944 tillkallades samma dag tre sakkunniga personer att verkställa utredning och avgiva förslag rörande möjligheterna att med maskinella hjälpmedel få till stånd en utvidgad och förbättrad täckdikningsverksamhet (kommittén för maskinell täckdikning).¹

I skrivelse den 25 september 1945 har kommittén hemställt, att bidrag måtte anvisas dels med 2 500 kronor för utförande av arbeten med tekniska förbättringar på en av Ottar Aashamar, Järpås, konstruerad dikesplog, dels ock med 220 000 kronor för att bereda kommittén möjlighet att anskaffa vissa dikesgrävningsmaskiner och utföra prov med dessa. Över framställningen ha efter remiss utlåtanden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, styrelserna för lantbrukshögskolan, statens maskinprovningar och jordbrukstekniska institutet samt 1942 års jordbrukskommitté. Vid utlåtandet från högskolestyrelsen fanns fogat ett särskilt yttrande av professorerna G. H. Flodkvist och I. A. G. Torstensson.

Föredraganden, statsrådet Sträng, har anfört och föreslagit följande i ärendet:

»För höjandet av jordbrukets produktionsförmåga har otvivelaktigt täckdikningen en mycket stor betydelse. Vid den rationalisering av jordbruk som blir ofrånkomlig, därest detsamma skall kunna erhålla en tillfredsställande lönsamhet, måste även en ökad täckdikning komma till stånd. För närvarande har inom stora delar av landet täckdikningsverksamheten icke erhållit den omfattning som är önskvärd och nödvändig för att jorden skall hållas

¹ De sakkunniga äro: ingenjören N. H. Berglund, ordförande, jordbrukskonsulenten E. V. Almlöf och agronomen H. A:son Moberg.

i tillräckligt hög produktionskraft. En av de väsentligaste orsakerna härtill torde vara, att täckdikning för närvarande kräver ett icke obetydligt tillskott av arbetskraft utöver den som i allmänhet finnes tillgänglig vid jordbruket. Säkerligen skulle mycket stå att vinna på ifrågavarande område, därest arbetsbesparande maskiner skulle i tillräcklig omfattning kunna komma till användning. Såsom framgår av den av kommittén förebragta utredningen finnes i landet nu icke någon maskin, som på ett fullt tillfredsställande sätt kan underlätta arbetet vid täckdikningen. Det skulle uppenbarligen vara av ett stort allmänt intresse — framför allt för att underlätta en blivande rationalisering av landets jordbruk — att få fram maskiner som på detta område sparade tid och arbetskraft. Kommittén har framhållit, att utomlands torde finnas maskiner, vilka skulle kunna bli till stor nytta även i vårt land i nu förevarande avseende men att desamma icke prövats och sålunda erfarenhet om deras användbarhet saknades. Under sådana förhållanden anser jag starka skäl tala för att undersökningar företagas i vad mån för våra förhållanden användbara maskiner skulle kunna erhållas. Jag vill därför tillstyrka kommitténs förslag att utifrån anskaffas maskiner, vilka anses kunna användas här, och att dessa underkastas grundliga prov och undersökningar. Kostnaderna för dylika inköp och undersökningar ha av kommittén uppskattats till sammanlagt 170 000 kronor.

Emellertid torde, såsom kommittén jämväl förordat, även böra företagas undersökningar rörande möjligheerna att utnyttja framkomna förslag till förbättringar av förefintliga maskiner samt vidare prövas uppslag och idéer som under förberörda undersökningar kunna framkomma. För detta ändamål synes det av kommittén föreslagna beloppet 50 000 kronor böra ställas till förfogande. Inom detta belopp torde även kunna rymmas det bidrag som ifrågasatts för tekniska förbättringsarbeten på den av Ottar Aashamar konstruerade dikesplogen.

Förenämnda undersökningar torde böra bedrivas genom kommittén under jordbrukstekniska institutets och statens maskinprovningars ledning och överinseende. För ändamålet erforderliga medel, vilka torde kunna beräknas till sammanlagt 220 000 kronor, torde därför böra ställas till dessa institutioners förfogande. Jag vill med hänsyn till det anförda förorda, att för ifrågavarande verksamhet nämnda belopp äskas av riksdagen för nästa budgetår. Anslaget, vilket bör få karaktären av ett reservationsanslag, torde böra benämnas Försök med täckdikningsmaskiner m. m. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen anvisar medel för ifrågavarande ändamål, meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition.»

Utskottet.

Då det givetvis är angeläget att tids- och arbetsbesparande maskiner kunna anskaffas för täckdikning, vill utskottet tillstyrka att försök med dylika maskiner anordnas i enlighet med Kungl. Maj:ts förevarande framställning. Anslagsberäkningen för ändamålet har icke givit anledning till erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Försök med täckdikningsmaskiner* m. m. å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 220 000 kronor.

Stockholm den 4 april 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 17.
